

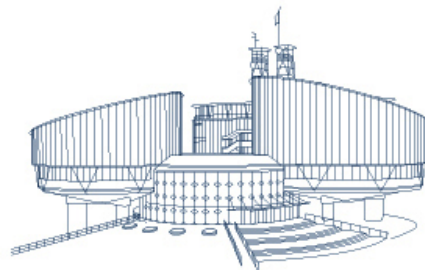
ПРЕСРЕЛІЗ

НЕЗДАТНІСТЬ ЗАБЕЗПЕЧИТИ ЗАХИСТ ВРАЗЛИВОЇ ОСОБИ З ШИЗОФРЕНІЄЮ ВІД НЕВИПРАВДАНОГО ЗАСТОСУВАННЯ СИЛИ ТА ПРОВЕСТИ ЕФЕКТИВНЕ РОЗСЛІДУВАННЯ ЗА ЙОГО СКАРГАМИ

Страшунський проти України

ЄСПЛ 224 (2026) 17.09.2026

Видано Секретарем Суду

Рішенням Палати¹, ухваленим сьогодні у справі «[Страшунський проти України](#)» (заява № 6522/19), Європейський суд з прав людини одноголосно встановив два порушення статті 3 (заборона нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження / обов'язок проведення ефективного розслідування) Європейської конвенції з прав людини.

Справа стосувалася скарги заявника, який був вразливою особою з діагнозом шизофренія, на тілесні ушкодження, яких він зазнав у 2016 році під час переведення з державного будинку-інтернату до психіатричної лікарні.

Суд дійшов висновку, що розслідування скарги пана Страшунського не було ефективним. Зокрема, не було проведено належної судово-медичної експертизи для встановлення механізму отримання ним тілесних ушкоджень. Крім того, органи влади не з'ясували, чи працівники, відповідальні за його переведення, мали належну підготовку для роботи з вразливими особами.

Суд також встановив, що органи влади не довели, що застосування сили щодо пана Страшунського було абсолютно необхідним, або що особи, відповідальні за догляд за ним, забезпечили йому належний захист. Він отримав численні тілесні ушкодження за обставин, щодо яких не було доведено ані їх неминучість, ані те, що ситуація була врегульована способом, сумісним з обов'язком держави забезпечувати захист його фізичної недоторканності та людської гідності.

Суд постановив, що Україна має виплатити заявникові 7000 євро у відшкодування моральної шкоди та 5000 євро на покриття судових та інших витрат.

1. Відповідно до статей 43 і 44 Конвенції, це рішення Палати не є остаточним. Протягом тримісячного строку після його винесення будь-яка сторона може звернутися з клопотанням про передачу справи на розгляд Великої палати Суду. Якщо таке клопотання подано, колегія з п'яти суддів вирішує, чи заслуговує справа на подальший розгляд. У такому разі Велика палата розгляне справу та винесе остаточне рішення. Якщо клопотання про передачу справи буде відхилено, рішення Палати стане остаточним у день такого відхилення.

Після набрання рішенням статусу остаточного його передають до Комітету міністрів Ради Європи для нагляду за його виконанням. Додаткову інформацію про процедуру виконання рішень можна знайти за посиланням: www.coe.int/t/dghl/monitoring/execution.

ОСНОВНІ ФАКТИ ТА СКАРГИ

Заявник, Олександр Страшунський, громадянин України, народився у 1975 році та помер у 2020 році .

У 2001 році пану Страшунському діагноз було встановлено «параноїдна шизофренія». У 2016 році його перевели з державного будинку-інтернату, де він проживав, до психіатричної лікарні. Під час переведення він зазнав численних тілесних ушкоджень, зокрема струсу головного мозку та забоїв. Після цього інциденту директор інтернату застосував дисциплінарні стягнення до окремих працівників за недбалість і грубе поводження. Після кількох скарг матері заявника місцева поліція відкрила кримінальні провадження. Зрештою ці провадження були закриті через відсутність доказів вчинення кримінального правопорушення.

Посилаючись на статтю 3 (заборона нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження) Європейської конвенції з прав людини, пан Страшунський скаржився, що зазнав тілесних ушкоджень під час його примусової госпіталізації, а також що органи влади не забезпечили його захист і не провели належного розслідування інциденту.

ВИСНОВКИ МОТИВИ РІШЕННЯ СУДУ

Насамперед Суд зазначив, що пан Страшунський був особливо вразливою особою і на момент отримання ушкоджень під час переведення до психіатричної лікарні перебував під повним контролем держави. За результатами поліцейського розслідування було зроблено висновок, що ці ушкодження виникли внаслідок його падіння під час спроби вирватися, а застосування сили персоналом було виправданим з огляду на його поведінку.

Суд звернув увагу на те, що судово-медична експертиза не була проведена, хоча саме вона була необхідною для встановлення механізму отримання тілесних ушкоджень з урахуванням різних версій подій, викладених сторонами. Жодного пояснення такому упущенню надано не було. Крім того, під час поліцейського розслідування не було встановлено кваліфікацію та посадові обов'язки осіб, які стримували пана Страшунського, що допомогло б з'ясувати, чи мали вони спеціальну підготовку для роботи з вразливими особами. Унаслідок цього не було проведено змістовного аналізу того, чи зробив персонал усе можливе для уникнення застосування сили, а також чи було таке застосування сили виправданим і абсолютно необхідним за конкретних обставин. Обов'язок держави щодо захисту пана Страшунського вимагав перевірки того, чи було вжито всіх можливих заходів для забезпечення його безпеки. Той факт, що до окремих працівників були застосовані дисциплінарні стягнення за грубе поводження, спростовував версію подій, відповідно до якої отримані ним ушкодження були цілком наслідком його власних дій. Водночас не вбачається, що під час розслідування це питання було належним чином досліджене.

Отже, Суд встановив порушення статті 3 Конвенції у зв'язку з відсутністю ефективного розслідування.

Суд нагадав, що стаття 3 Конвенції покладає на державу не лише негативний обов'язок утримуватися від заподіяння особам, які перебувають під її юрисдикцією, серйозної

шкоди, а й позитивні обов'язки вживати належних заходів для забезпечення того, щоб вони не зазнавали поведження, несумісного з цією статтею.

Щодо негативного зобов'язання Суд зазначив, що тілесні ушкодження пана Страшунського були зафіксовані невдовзі після його доставлення до лікарні та, відповідно, підтверджені об'єктивними доказами. Наявність цих ушкоджень покладала на Уряд обов'язок надати задовільне й переконливе пояснення їх походження та, оскільки було застосовано силу, довести, що її застосування було виправданим, абсолютно необхідним і пропорційним за конкретних обставин. З огляду на недоліки розслідування Суд дійшов висновку, що Уряд не зміг довести необхідність застосування сили, чим порушив негативний обов'язок за статтею 3 утримуватися від заподіяння шкоди.

Стосовно позитивних зобов'язань держави Суд вважав, що особи, відповідальні за добробут пана Страшунського під час його перебування в будинку-інтернаті, були зобов'язані зробити все можливе для забезпечення його фізичної недоторканності та поваги до його людської гідності. Хоча його госпіталізація була призначена психіатром, ніщо не свідчило про те, що ситуація вимагала невідкладного втручання. Розслідування не з'ясувало, чи працівники, які брали участь у його переведенні, пройшли підготовку щодо безпечного стримування особи з психічним розладом. Також не було доведено, що застосована сила була розумною та виправданою. З огляду на вразливий стан пана Страшунського та його повну залежність від осіб, які здійснювали над ним контроль, під час планування та реалізації заходів примусового характеру була необхідна особлива обережність.

Суд дійшов висновку, що особи, відповідальні за догляд за паном Страшунським, не забезпечили йому належного захисту. Він зазнав численних тілесних ушкоджень за обставин, щодо яких не було доведено ані їхню неминучість, ані те, що ситуацією управляли у спосіб, сумісний з зобов'язанням держави захищати його фізичну недоторканність і людську гідність.

Отже, Суд встановив, що національні органи влади не виконали як своїх негативних, так і позитивних зобов'язань за статтею 3 Конвенції.

Таким чином, було встановлено порушення статті 3 Конвенції в її матеріально-правовому аспекті.

ПРОЦЕДУРА ТА СКЛАД СУДУ

Заяву було подано до Європейського суду з прав людини 15 січня 2019 року.

Рішення було ухвалено Палатою у складі семи суддів :

Катержина **Шимачкова** (Чеська Республіка), Голова ,
Марія **Елосегі** (Іспанія),
Андреас **Цюнд** (Швейцарія),
Діана **Сирку** (Республіка Молдова),
Микола **Гнатовський** (Україна),
Ваге **Григорян** (Вірменія),
Себастьян Б'янкері (Монако),

а також Віктор **Соловейчик**, Секретар Секції.

Рішення доступне лише англійською.

Рішення Суду, якими встановлено порушення Конвенції, є обов'язковими для відповідної держави. [Комітет міністрів](#) Ради Європи, виконавчий орган Ради Європи, за підтримки [Департаменту з питань виконання рішень Європейського суду з прав людини](#), здійснює нагляд за виконанням таких рішень.

Цей пресреліз є документом, підготовленим Секретаріатом Суду. Він не є обов'язковим для Суду. Рішення, постанови та додаткову інформацію про Суд можна знайти на вебсайті www.echr.coe.int.

СТЕЖТЕ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ СУДУ В:

Для отримання пресрелізів можна підписатися на розсилку через [ECHRPress](#).

З пресрелізами Суду можна ознайомитися: [HUDOC - Press collection](#)

Контакти для преси

✉ echrpess@echr.coe.int | tel.: +33 3 90 21 42 08

Представники засобів масової інформації можуть надсилати свої запити електронною поштою або звертатися за телефоном.

Клер Віндзор (тел: + 33 3 88 41 24 01)

Європейський суд з прав людини був заснований у Страсбурзі державами-членами Ради Європи у 1959 році для розгляду заяв щодо стверджуваних порушень Європейської конвенції з прав людини 1950 року.